

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

*Anexa nr. 20
la Hotărârea Consiliului INJ
nr. 19/1 din 1 noiembrie 2024*

CURRICULUM

pentru instruirea prin activități simulative la modulul

**„EXAMINAREA CAUZELOR CIVILE ÎN LITIGII CARE REZULTĂ DIN
NEEXECUTAREA SAU EXECUTAREA NECORESPUNZĂTOARE A
OBLIGAȚIILOR CONTRACTUALE CIVILE. REZOLUȚIUNEA CONTRACTELOR”**
(candidați la funcția de judecător)

AUTOR:

Ruxanda Pulbere,
judecător, Curtea de Apel Chișinău,
formator INJ

_____AVIZAT
Șefa Direcției instruire și cercetare,
Ecaterina POPA

CHIȘINĂU, 2024

I. INTRODUCERE

Curriculum-ul pentru activitățile simulative din modulul „Examinarea cauzelor civile în litigii care rezultă din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale civile. Rezoluțiunea contractelor” are ca scop formarea abilităților de înțelegere, interpretare și aplicare corectă a prevederilor legale la examinarea în prima instanță a litigiilor legate de conflictele care apar din neîndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor asumate prin contracte civile. Aceasta include atât cazurile de neexecutare totală, cât și cele de executare parțială sau defectuoasă a contractelor, fiind abordate aspectele teoretice și practice necesare pentru soluționarea litigiilor de acest tip.

La fel, se urmărește efectuarea simulărilor, dezvoltarea deprinderilor practice și abilităților necesare judecătorului la fiecare fază a procesului civil și care influențează în mod direct soluționarea corectă a cauzelor civile în litigii care rezultă din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale civile și rezoluțiunea contractelor.

Obiectivele și sarcinile-cheie a modulului menționat constau în a desfășura un proces de instruire cu utilizarea exclusivă a unor activități de simulare, conform unor scenarii din timp pregătite, care vor include: activități de întocmire a actelor procesuale, activități de simulare a ședințelor de judecată, activități de întocmire a încheierilor judecătorești, hotărârilor, activități de analizare și discutare a unor soluții deja pronunțate în cauze civile reale, alte activități practice etc. Scopul activităților de simulare constă în a asigura viitorii judecători cu cunoștințe, abilități și deprinderi practice pentru aplicarea corectă a legislației procesual civile și legislației materiale conexe la soluționarea incidentelor procedurale și a cererilor la examinarea unei cauze civile în litigii care rezultă din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale civile și rezoluțiunea contractelor.

Curriculum-ul și scenariile în baza cărora se vor petrece activitățile simulative sunt elaborate în baza legislației procesual-civile în vigoare a Republicii Moldova, a doctrinei juridice de specialitate, a practicii judiciare.

II. COMPETENȚE

Urmare a activităților simulative, audientul candidat la funcția de judecător va obține următoarele competențe, deprinderi și abilități practice:

- a) competențe de analiză și aplicare a prevederilor legale relevante în soluționarea litigiilor contractuale.
- b) competențe de evaluare a cauzelor și efectelor neexecutării sau executării necorespunzătoare a contractelor.
- c) competente practice de organizare și desfășurare a unui proces civil în litigiile de neexecutare sau executare necorespunzătoare a obligațiilor contractuale;
- d) competențe și abilități de comportament în proces, în special în situații de criză sau conflictuale;
- e) abilități de „menținere sub control” a publicului, părților și participanților la proces;
- f) aprofundarea cunoașterii normelor de procedură (cunoașterea procedurii „pas cu pas”) aplicabile în cazul: scoaterii cererii de pe rol/ încetării procesului civil; rolul judecătorului în promovarea medierii; soluționării cererilor de recuzare/abținere/strămutare; în cazul aplicării măsurilor de asigurare a acțiunii;

- ordonării expertizei și examinarea cererilor de confirmare a tranzacției încheiate în scopul prevenirii unui proces civil și de eliberare a titlului executoriu;
- g) cunoașterea problemelor de procedură care pot apărea în practică în astfel de situații;
 - h) competențe de cunoaștere și înțelegere a rolului pe care îl au în proces părțile, reprezentanții, avocații, alți participanți, grefierii, traducătorii etc., precum și dezvoltarea abilităților practice de interacțiune cu aceștia;
 - i) dezvoltarea abilităților de comunicare: cu părțile și participanții la proces, cu publicul și cu mass-media;
 - j) aprofundarea cunoașterii drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, alte acte internaționale și aplicarea lor în practică;
 - k) dezvoltarea abilităților de redactare, motivare a încheierilor judecătorești și a hotărârilor, precum și utilizarea corectă a jurisprudenței CEDO în motivarea lor;

III. PRINCIPALELE OBIECTIVE

La sfârșitul modulului de activități simulative, audientul candidat la funcția de judecător va:

1. ști spectrul chestiunilor care trebuie soluționate la faza intentării procesului civil în litigiile de neexecutare sau executare necorespunzătoare a obligațiilor contractuale;
2. cunoaște modul de desfășurare și organizare a ședinței de pregătire a cauzei civile în litigiile respective pentru dezbateri judiciare;
3. ști să conducă și să desfășoare o ședință de judecată în care se vor soluționa probleme și incidente care nu țin de fondul unei cauze civile;
4. cunoaște bine procedura de soluționare a unor chestiuni ce țin nemijlocit de rolul judecătorului la faza pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare precum: soluționarea problemei intervenirii în proces a coreclamanților, copârâților și intervenienților; prezentarea tuturor probelor, luarea măsurilor pentru concilierea părților, inclusiv prin recurgere la mediere; citarea în ședință de judecată; reclamarea probelor necesare de la organizații și persoane fizice; efectuarea expertizei; introducerea în proces a specialistului sau interpretului; problema asigurării acțiunii, strămutării cauzei la o altă instanță judecătorească, soluționării excepțiilor de tardivitate a pretențiilor, cererilor de modificare a cererii de chemare în judecată sau, după caz, a cererii reconvenționale, cererilor participanților la proces privind încetarea procesului sau scoaterea cererii de pe rol etc.;
5. cunoaște problemele de procedură care pot apărea în practică în astfel de situații și felul în care acestea pot fi depășite;
6. ști să emită și să motiveze încheierile și hotărârile judecătorești care se emit în astfel de cazuri;
7. ști să utilizeze corectă jurisprudența CEDO în motivarea încheierilor și hotărârilor;
8. avea abilități de aplicare practică a drepturilor fundamentale și libertăților omului prevăzute de Constituție, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale alte acte internaționale;

IV. ADMINISTRAREA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE

Tematica	Formator	Semestrul	Total	Evaluarea

activităților de simulare			ore pentru simulări	
<i>Procedura înaintea primei instanțe</i>				
B.3.5. Examinarea cauzelor civile în litigii care rezultă din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale civile. Rezoluțiunea contractelor	Ruxanda Pulbere	I	24(8/16)	Evaluarea continuă a activității/ Examen final

V. TEMATICA SIMULĂRILOR ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR ÎN ACTIVITĂȚILE DE SIMULARE

Nr. crt.	<i>Tema instruirii prin activități simulative</i>	<i>Numărul de ore pentru activitățile simulative</i>
B.3.5. Examinarea cauzelor civile în litigii care rezultă din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale civile. Rezoluțiunea contractelor		
1.	Implicații teoretice incidente asupra procedurii de examinare a cauzelor civile în litigii care rezultă din neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale civile. Rezoluțiunea contractelor	8
2.	Simularea examinării cauzelor civile privind mijloacele juridice de apărare ale creditorului în caz de neexecutare a obligației de către debitor	4
3.	Simularea examinării cauzelor civile privind încasarea dobânzilor de întârziere și a penalităților	4
4.	Simularea examinării cauzelor civile privind rezoluțiunea contractelor	4
5.	Simularea examinării cauzelor civile ce derivă din contractele de credit bancar, încasarea datoriilor și executarea garanțiilor	3
6.	Evaluare și feedback	1
Total ore		24

VI. METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE/RESURSE LOGISTICE

METODICA ACTIVITĂȚILOR DE SIMULARE	RESURSE LOGISTICE
<i>Reguli referitoare la scenariile folosite în cadrul activităților de simulare.</i> Scenariile conform cărora se vor petrece activitățile de simulare sunt elaborate de formator pe baza unor cauze civile reale, însă nu se vor copia sau repeta. Scenariile sunt modelate astfel încât, pe lângă faptul că, vor implica situații des întâlnite în practică, vor scoate în prim plan subiecte complicate sau dificil de soluționat, ceea ce va implica (pentru audienți) un efort suplimentar de studiere a practicii judiciare, recomandărilor C.S.J., teoriei de specialitate etc. Scenariile nu vor include și actele procesuale care se întocmesc de către părți și alți participanți la proces în cazurile pe baza cărora se petrec activitățile simulative. Scenariile vor fi întocmite astfel încât să includă posibilitatea părților de a discuta și contesta argumentat și întemeiat posibilitatea încetării procesului sau scoaterii cererii de pe rol. Astfel, încât în dependență de argumentele aduse audientul cu rol de judecător să decidă adoptarea soluției procesuale potrivite. <i>Aspecte metodice recomandate pentru lucru în grup.</i> Grupul de audienți se va împărți în grupe a câte patru audienți în fiecare grup. Rolurile vor fi distribuite astfel: un judecător, un grefier, un reclamant (reprezentant al reclamantului), un pârât (reprezentant al pârâtului). Repartizarea audienților pe grupuri și repartizarea audienților din grupuri pe roluri se face de formator la începutul orei practice. Tot atunci fiecărui grup i se repartizează scenariul cauzei care urmează să fie simulată în dependență de tema simulării. <i>Activitatea scrisă în cadrul simulărilor.</i> Activitatea scrisă în cadrul grupurilor are loc concomitent, în toate grupurile. Pentru aceasta formatorul pregătește un număr de scenarii la tema respectivă egal cu numărul de grupuri de audienți, astfel încât în activitatea scrisă să fie antrenați toți audienții candidați la funcția de judecător. Pentru studierea scenariului și pregătirea unui act scris se acordă un interval de timp nu mai mare de 25-30 minute. În cazul unui scenariu complicat, nu se ține cont de acest interval de timp. Audienții cu roluri de reclamanți în auditoriu studiază	➤ una sau mai multe săli special amenajate pentru simularea proceselor de judecată; ➤ echipament de înregistrare video și audio a ședinței de judecată; ➤ o sală dotată cu unul sau mai multe calculatoare și printere; ➤ acces la internet, materiale de birotică; ➤ robe pentru judecător, grefier, avocați; ➤ după caz: tablă flip-chart, proiector.

materialele scenariului și tot atunci pregătesc cererea sau demersul care va fi supus examinării în ședința simulată (în dependență de tematica activității simulative).

Cererea sau demersul pregătit de reclamanți se prindează și se transmite audientului cu rol de pârât din cadrul grupului și formatorului.

Audientul cu rol de pârât din cadrul grupului pregătește poziția sa scrisă referitoare la temeinicia cererii sau demersului respectiv, care se prindează și se transmite tot atunci audientului cu rol de reclamant și formatorului.

În tot timpul activităților scrise în grupuri, formatorul se află în auditoriu, supraveghează activitatea audienților, răspunde la întrebări și dă sfaturi și recomandări.

Dacă toate actele pregătite de audienți nu conțin erori grave de drept sau de interpretare care să suscite refacerea sau redactarea lor, ele se transmit audientului cu rol de judecător.

Activitatea verbală în cadrul simulărilor.

Activitățile simulative verbale au loc prin simularea unei ședințe de judecată, petrecută conform regulilor de procedură fixate în CPC. În ședința de judecată sunt antrenați audienții potrivit rolurilor dinainte stabilite.

Ședința de judecată se înregistrează audio și video.

După încheierea ședinței de judecată, audientul desemnat cu rol de judecător pregătește încheierea judecătorească.

Simulările ședințelor de judecată se fac pe rând: grup după grup.

La finalul fiecărei activități de simulare, cât și la finalul întregului modul de simulare, formatorul dă recomandări practice, comentează activitatea audienților. La fel, formatorul dă exemple de bune practici și rele practici.

VII. EVALUAREA

A. Evaluarea continuă a audientului se va face cu două note pe scara de la 1 la 10 pentru fiecare activitate de simulare în care este antrenat. O notă va fi acordată pentru calitatea actelor procedurale întocmite (individual sau în grup). A doua notă va fi acordată pentru calitatea prestației verbale.

La evaluarea activității scrise se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Capacitatea de a rezuma și reda faptele.
- c) Capacitatea de a întocmi actele procedurale structurat și clar, în conformitate cu dreptul procedural național.
- d) Caracterul complex și plenitudinea documentelor.
- e) Corectitudinea soluției reținute în încheierea judecătorească și a concluziilor făcute.
- f) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului.
- g) Veridicitatea și logica motivării.

h) Limbajul și stilul de redare.

La evaluarea activităților verbale se recomandă luarea în calcul a următoarelor criterii:

- a) Cunoașterea, aplicarea și interpretarea normelor de drept material și procedural.
- b) Motivarea și caracterul adecvat al argumentelor.
- c) Modul de executare a obligațiilor și de exercitare a drepturilor care rezultă din calitatea procesuală atribuită în cadrul simulării;
- d) Corectitudinea aprecierii faptelor și a probelor;
- e) Corectitudinea reacției la situații neașteptate;
- f) Comportamentul în situații de conflict sau situații emoționale dificile;
- g) Corectitudinea, logica și ordinea adresării întrebărilor în cadrul audierilor;
- h) Calitatea strategiilor și tacticilor procesuale aplicate;
- i) Creativitatea;
- j) Aplicarea dreptului internațional și a normelor drepturilor omului;
- k) Veridicitatea, structurarea și logica expunerii verbale;
- l) Gestionarea timpului judiciar (pentru audientul care joacă rolul de judecător).

B. Evaluarea finală se va efectua prin examen compus din:

- a). test-grilă (format din întrebări teoretico-aplicative);
- b). sarcina practică, (care va consta din întocmirea unui act procesual, în baza unei spețe).

VIII. BIBLIOGRAFIE

Acte internaționale:

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Roma, 04.11.1950. Ratificată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1298 din 24.07.1997. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ediție oficială. Vol. 1, Chișinău: Moldpres, 1998.

Convenția privind procedura civilă. Haga, 01.03.1954. Aderat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.1136-XII din 04.08.1992. În: Tratatate internaționale la care Republica Moldova este parte (1990-1998). Ediție oficială. Vol. 4, Chișinău: Moldpres, 1998.

Jurisprudența CtEDO (relevantă tematicii instruirii):
<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22documentcollectionid%22%3A%22GRANDCHAMBER%22%2C%22CHAMBER%22%7D>

Hotărârile Curții Constituționale (relevante tematicilor de instruire): <https://constcourt.md/>

Acte legislative ale Republicii Moldova:

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În vigoare: 27.08.1994.
2. CPC al Republicii Moldova nr.225 din 30.05.2003.
3. Codul civil, nr. 1107 din 06.06.2002
4. Legii cu privire la mediere nr. 137 din 03.07.2015
5. Legea pentru completarea Codului de procedură civilă nr. 31 din 17.03.2017
6. Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13.03.2003
7. Legea taxei de stat, nr.213 din 31.07.2023.
8. Legea cu privire la avocatură, nr.1260 din 19.07.2002.
9. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.
10. Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr.198 din 26.07.2007.
11. Legea privind statutul și organizarea activității grefierilor din instanțele judecătorești, nr.59 din 15.03.2007.

12. Legea cu privire la arbitraj, nr.23 din 22.02.2008.
13. Legea cu privire la arbitrajul comercial internațional, nr.24 din 22.02.2008
14. Legea cu privire la statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției, nr.264 din 11.12. 2008.
15. Legea cu privire la asistența juridică garantată de stat, nr.198 din 26.07.2007.

Hotărârile Plenului Curții Supreme de Justiție (relevante tematicii de instruire):
http://jurisprudenta.csj.md/db_hot_expl.php

Recomandările Curții Supreme de Justiție (relevante tematicii de instruire):
http://jurisprudenta.csj.md/db_rec_csj.php

Avizele consultative ale Curții Supreme de Justiție (relevante tematicii de instruire):
http://jurisprudenta.csj.md/db_avize_csj.php

Bibliografie de profil:

1. Beleii E. ș.a Drept procesual civil. Partea Generală. Chișinău: Editura Lexon și Cartea Juridică, 2014.
2. Beleii E. ș.a Drept procesual civil. Partea Specială. Chișinău: Editura Lexon, 2016.
3. Cojocaru Violeta, Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești străine în materie civilă în Republica Moldova, CEP, USM, Chișinău, 2007.
4. Cojocaru Violeta, Lazăr Diana, Eficacitatea internațională a sentințelor arbitrale străine în sistemul Convenției de la New York din 1958 - Chișinău.- CEP USM.- 2018, 235 p.
5. Poalelungi M. ș.a. Manualul judecătorului pentru cauze civile. Ediția II. Chișinău: Tipografia centrală, 2013. <http://www.drept.usm.md/public/files/Manual-judecator-cauze-civile-2013f2697.pdf>
6. Leș I. Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole. Art.1-1133. București: Editura C.H. Beck, 2013.
7. Sergiu Baieș. Drept civil:Partea generală. Persoana fizică. Persoana juridică/S. Baieș, N. Roșca; USM.-Ed. a 5-a.-Ch.:S.n.,2014;
8. Noul Cod Civil. Comentariu pe articole art. 1 – 2664. Editura Ch.Beck. București 2012;
9. Sergiu Baieș, Aurel Băieșiu, Valentina Cebotari, Ion Crețu, Victor Volcinschi. Drept civil;
10. Drepturile reale. Teoria generală a obligațiilor. - Chișinău 2005;
11. Gheorghe Chibac, Aurel Băieșu, Alexandru Rotari, Oleg Efrim. Drept civil. Contracte speciale. Chișinău, 2005.
12. Comentariu la Codul civil al Republicii Moldova. Colectiv de autori. Volumul I-II. - Chișinău,2006;
13. Roșca Nicolae, Sergiu Baieș. Dreptul afacerilor. Volumul I. - Chișinău, 2004;
14. Roșca Nicolae, Sergiu Baieș. Dreptul afacerilor. Volumul II. - Chișinău, 2006;
15. Lazăr Tudor. Societatea comercială persoană juridică în economia de piață. - Chișinău, 2000;
16. Pop Liviu, Popa Ionuț Florin; Vidu Stelian Ioan. Tratat de Drept Civil. Obligațiile. Contractul. Editura Universul Juridic, 2023.
17. Turcu, Ion. Contractele Civile. Executarea, Neexecutarea și Sancțiunile Aferente. Editura Hamangiu, 2020.
18. Ungureanu Ovidiu, Munteanu Cornelia. Contractele Civile: Tratat Practic de Jurisprudență. Editura Rosetti, 2019.
19. Boroii Gabriel; Angheliescu, Mirela. Drept Procesual Civil. Teoria Generală. Editura Hamangiu, 2020.
20. Deleanu Ion. Tratat de Procedură Civilă. Vol. I și II. Editura C.H. Beck, 2018.

21. Lupașcu Dan; Vâlcu Ion. Soluționarea Litigiilor Contractuale: Aspecte Juridice și Practice. Editura Universul Juridic, 2022.
22. Clocotici Ana-Maria. Rezoluțiunea și Rezilierea Contractelor: Teorie și Practică Judiciară. Editura Pro Universitaria, 2021.
23. Tabuncic Tatiana. Gajul ca mijloc de garantare a executării obligațiilor. - Arad: Concordia, 2006;
24. Vladislav Rusu, Ghenadie Focșa. Curs de drept comercial. - Chișinău, 2006;
25. Comentarii la Legea cu privire la modificarea și completarea unor acte legislative (modificarea Codului de procedură civilă) / Belei E., Balan P., Clima I., Munteanu A., ș.a., Chișinău, 2018;
26. С.Намангиу, I.Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu. Tratat de drept civil român. Vol. I. - București: ALL, 1996;
27. С.Намангиу, I.Rosetti-Bălănescu, Al. Băicoianu. Tratat de drept civil roman. Vol. II. - București: ALL, 1998;
28. Гражданское право // Под редакцией Е.А. Суханова. Том 1. - Москва: БЕК, 1993;
29. Гражданское право // Под редакцией Е.А. Суханова. Том 1. - Москва: БЕК, 1998;
30. Гражданское право // Под редакцией Е.А. Суханова. Том 2. Полутом 1. - Москва: Волтерс Клувер, 2004;
31. Гражданское право // Под редакцией Ю.К. Толстого, А.П. Сергеева. Часть 1. - СанктПетербург: Теис, 1996;
32. Гражданское право. Том 1. Учебник. // Под редакцией Ю.К. Толстого, А.П. Сергеева. - Москва: Проспект, 2002;
33. Bout R., Prieto C., Cas G., Droit economique: Concurrence, Distribution, Consummation, Paris:Lamy, 1998;
34. Blaise J.B., Droit des affaires. Commerçants, Concurrence, Distribution, Paris: L.G.D.J.,2002;
35. Germain M., Vogel L., Traite de droit commercial, 17 edition, Paris: L.G.D.J.,1998.